

УДК: 327.54 (73)

Худолій А.О.

Зовнішня політика Дж. Ф. Кеннеді та протистояння з СРСР

Проаналізовано особливості формування зовнішньої політики США під впливом зовнішніх чинників. Висвітлено особливості зовнішніх відносин між США, СРСР та Кубою. Виявлено та описано політичні погляди та стереотипні уявлення американського президента Дж. Кеннеді, що вплинули на формування зовнішнього курсу США.

Ключові слова: Кубинська криза, зовнішні відносини, агресія, ядерна зброя, стереотипи.

В умовах глобалізації та розвитку міжнародних інституцій, роль США набуває актуальності дослідження очевидних та прихованих чинників, що впливають на рішення американських політиків. Власне актуальним виявляється аналіз експліцитних та імпліцитних чинників, ідеологічних стереотипів та політичної традиції американської еліти засяченого періоду з точки зору аналізу промов президента США Дж. Ф. Кеннеді та кореляції риторикі та зовнішньої політики.

Метою статті є вивчення внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливали на формування зовнішньої політики США по відношенню до СРСР та Куби за період з 1961 по 1963 роки. Поєднана мета перелічає вирішення таких завдань:

- Виявити та описати зовнішні чинники, що вплинули на рішення президента США Дж. Ф. Кеннеді;
- Виявити та описати політичні погляди та стереотипні уявлення американського президента Дж. Ф. Кеннеді, що вплинули на формування зовнішнього курсу країни за період з 1961 по 1963 роки;
- Проаналізувати зовнішню політику США по відношенню до СРСР та Куби протягом вищезгаданого періоду;
- Виявити наслідки риторика Дж. Кеннеді кореляції з його зовнішньодипломатичною діяльністю.

Зовнішню політику США досліджувало чимало науковців. І досі з них висвітлюють той чи інший аспект певного періоду. Незважаючи на значну кількість публікаційних праць, окремі аспекти зовнішньополітичної діяльності американських президентів залишаються маловивченими, зважаючи на недоступність джерел дослідження та мовні бар'єри. Серед таких праць особливе місце посідає діяльність колишнього президента США Дж. Ф. Кеннеді, мотивація його вчинків у зовнішній діяльності та низка факторів, що впливали не тільки на розвиток США, їхніх союзників, але й на СРСР та соціалістичні країни з огляду на розв'язку холодної війни [1,2,3,4,5].

Одразу після виборів президент США активно зайнявся політичною діяльністю. Життєва енергія президента Кеннеді та його інтелектуальний потенціал найбільшою мірою виявилися у зовнішній політиці. У перні дні свого президентства він запроваджував політику стримування Фіделя Кастро, запропонував провести конференцію з М. Хрущовим, віце-президентом Радянського Союзу, та запропонував заборону нових ядерних випробувань.

Для того щоб глибше усвідомити особливості зовнішньої політики президента США Дж. Ф. Кеннеді ми провели контент-аналіз його (його синів) промов. У ході проведеного дослідження нам вдалося виявити ключові стереотипні уявлення, що вплинули на зовнішню політику США у період з 1961 по 1963 роки (див. нижче таблицю 1).

Табл. 1.
Основні стереотипні уявлення, виявлені в промовах Дж. Кеннеді з 1961 по 1963 роки

Безпека	50
Боротьба	12
Війна	30
Військова місія США	48
Відповідальність США	25
Вільні народи світу	28
Тонка дипломатія	13
Дружні	14
Захист	61
Західній Берлін	20
Збройні сили	21
Зброя	10
Комуністична Куба	22
Комуністична тероризм	19
Мир	111
НАТО	15
Напад	18
Небезпека комунізму	12
ООН	58
Роззброєння	16
Мирні угоди	33
Незалежність	27
Свобода	110
Сократика	30
Співпраця	23
Радянська агресія	36
Радянська ядерна загроза	40
Ядерна війна	14
Ядерна зброя	63

До ключових понять, що впливали на формування зовнішньополітичного курсу, ми віднесли МИР (111 одиниць), СВОБОДУ (110 одиниць), ЯДЕРНУ ЗБРОЮ (63 одиниць), ЗАХИСТ (61 одиниць), ООН (56 одиниць), ВІЙНУ (50 одиниць). Незважаючи на запит про мир, США проводили диверсії проти Куби на протязі тривалого часу, що зрештою призвело до кубинської ракетної кризи 1962 року. Таким став речей свідчить про те, що риторика президента Кеннеді не відповідала зовнішньополітичній діяльності американського президента. Поняття СВОБОДИ американський президент трактує досить своєрідно, оскільки на його думку, свободу слід нав'язувати решті світу, а зі свободою і єврейським мисленням та суспільним ладом. Після революції стала ворогом США на тривалий час, майже століття, і тільки Барак Обама 44 президент США зняв торгову блокаду Куби, частково відмовившись від ідеологічних стереотипів, в якому яких перебували американські президенти, починаючи з Ейзенхауера та закінчуючи Дж. Бушем (м.д.). Навіть до цього часу Куба входить до списку країн-ворогів США.

Президент Кеннеді надавав значення ядерній зброї, що підтверджує стереотипне уявлення американського політикуму про те, що миру можна досягти, готуючись до війни. На протязі перебування на президентській посаді Кеннеді докладав зусиль до озброєння країни ядерною зброєю.

Куба. Багато зусиль Дж. Кеннеді докладав до того, щоб звільнити Кубу від комуністичного режиму. Було розроблено таємний план, який передбачав військовий вишкіл кубинців, налаштованих проти Фідела Кастро з метою здійснити переворот. Ще президент Дуайт Ейзенхауер 17 березня 1960 року затвердив програму шпигунських операцій проти нового кубинського уряду Фіделя Кастро. Найважчим завданням плану було для ЦРУ підготувати більше 1000 кубинських емігрантів, рідше налаштованих скинути революційний режим Кастро. На військовій базі в Гватемалі добровольці тренувалися, набуваючи вміння військової тактики [13,155].

Після трьох місяців перебування на посту президента, Кеннеді дав згоду ЦРУ на проведення операції [13,155:21,189-217]. Цей план намагався втілити в життя 17 квітня 1961 року в затоці Кочинос (Свиней), на Кубі. Американські політики думали, що кубинський народ раді зустріти найманців, а адресні спроби повстання проти Кастро. План і саму ідею виношували ще в адміністрації Ейзенхауера, проте втілювати в життя президенту Кеннеді [6, 23]. Керівництво ЦРУ впродовж Кеннеді віддало наказ про внутрішнє прикриття для десанту, проте Кеннеді відмовився, аргументуючи це тим, що така підтримка буде військово інтенсивна на Кубі, яку він пообіцяв американському народу не здійснювати військовими силами.

15 квітня 1961 року вісім американських бомбардувальників B-26 розпочали бомбардування аеродромів Куби. Другою дією по тому, армія добровольців здійснила висадку в Затоці Кочинос. Проте збройні сили Куби планували засідку та зустріли нападників. Через 2 дні, 19 контрреволюціонерів, тренуваних інструкторами ЦРУ, було вбито, решту захоплено в полон. Це було сильним політичним ударом для Кеннеді [6, 23].

Т. Хіттинс у своїй книзі виокремив 4 помилки у проведенні операції. Будь-яка з них могла бути причинною причиною операції.

1. За планом передбачалося, що світ не даватиметься про розміри операції і виток інформації не буде. Запити преси змусили президента провести прес-конференцію 12 квітня, на якій Кеннеді заявив, що «не ні яких умов не була інтервенція Американських збройних сил на Кубу» [24]. Трьома днями по тому, один з пілотів, який брав участь в операції 15 квітня посадив свій бомбардувальник у Флориді щоб оголосити, що він був переміжником з повітряних сил Куби. Та преса швидко відкрила реалізаційні знаки літака американських ВПС. Як тільки історія стала відома громадськості, президент вирішив, що кубинським контрреволюціонерам прийдеться самим закінчувати операцію без додаткового американського прикриття.

2. План ЦРУ мав внутрішню суперечність. На випадок якщо план не вдасться втілити, добровольцям було наказано розчинитися в горах для ведення партизанської війни.

3. План передбачав успіх, залежний від інших чинників. ЦРУ ніколи не мав наміру великим силами добровольців скинути уряд Кастро. Це мала бути іскра, яка як передбачалося, мала запалити багаття загального повстання. Цей пункт плану не тільки недооцінив популярність Кастро, але й був неефективним сам по собі. В день захоплення кубинські сили безпеки розпочали масову операцію, в якій було заарештовано 200 тисяч борців з комуністичним режимом.

Президент Кеннеді витримав удар, проте сприйняв поразку болячо. 20 квітня 1961 року він виступив з промовою, в якій вислав порадку маленької групи бійців за свободу на Кубі, проте не взяв на себе відповідальності за їхню долю. «Це була боротьба, скавав він, кубинських патріотів проти кубинського диктатора» [21]. На прес конференції наступного дня, президент відмовився від відповідальності, хоча не розкрив участі США у цій операції [20].

Фіаско операції у Затоці Свиней здавалося підтвердженням звинувачення критиків президента в тому, що він був надто молодим, не досвідченим і поспішним у судженнях [7,341]. І хоча Джон Кеннеді швидко виправ свою провину в епізоді з висадкою десанту у Затоці Свиней, та американці агуртувалися навколо нового президента, незважаючи на поразку.

Президент також демонстрував свою відданість боротьбі проти комунізму до переможного фінішу. У своїх промовах (див. таблицю 1) Кеннеді 22 рази згадав комуністичну Кубу, що свідчить про те, наскільки серйозно він сприймав існування комуністичної країни поблизу кордонів США. Війна програє Кубі, була однією з воєн у широкій кампанії воєн.

30 листопада президент розпочав широкомасштабну таємну операцію на Кубі таку ж еміліну як і захоплення в Затоці Кочинос. Операція *Manana*, з бюджетом приблизно у 50 мільйонів доларів, передбачала саботаж, підбурювання до повстання, політичне і фізичне переслідування, і навіть спроби повстання. У січні 1962 року, адміністрація провела військовий тренування в басейні Карибського моря під кодовою назвою ОРТСАК (ім'я Кастро у зворотному порядку) щоб продемонструвати незмінність політики США дані проти Кастро [13,157]. Настиранисть у спробах звільнити Кубу говорить про готовність американського уряду вирішувати зовнішньополітичні питання шляхом війни (50 раз) (див. таблицю 1).

Президент США покладався на військову міць американських збройних сил, оскільки ВПСЬ КОВУ МНЦЬ було замачено 48 раз (див. таблицю 1). СРСР був союзником для США. Так РАДЯНСЬКА АГРЕСІЯ

трапляється у його промовах 36 раз, РАДЯНСЬКА ЯДЕРНА ЗАГРОЗА – 40 раз (див. таблицю 1). Дипломатичним засобом президент США не виставив важливого значення, оскільки кількісні показники нижчі від речити (33 одиниці). США готувалися до нападу, оскільки у промовах Дж. Кеннеді 18 раз згадав про таку можливість. Істерія війни набрала найбільших обертів під час Кубинської ракетної кризи.

Для радянського лідера М. Хрущова фіаско американського десанту у затоці Свиней стало каталізатором для озброєння Куби.

Кубинська ракетна криза. Президент Кеннеді, незважаючи на заклики про мир, здійснив кілька необхідних кроків, спровокувавши СРСР здійснити відповідні кроки.

Адміністрація президента повідомила громадськості 21 жовтня 1961 року, що США були у кількох раз сильніші СРСР у ядерній зброї. Американська перевага була настільки сильна, що США витримали ядерний удар, а потім у відповідь завдали вищого удару по своєму ворогові. У кількісному відношенні американський арсенал співвідносився з радянським як 4 до 1. США мали у 17 раз більше ядерних боєголовок ніж СРСР [13,159].

Хрущов, у свою чергу, вирішив зробити крок у напрямку до ядерного паритету, оскільки пішов навіть проти рішення деяких членів Политбюро. У квітні 1962 року США спровокували СРСР, розмістивши 15 ядерних ракет у Туреччині, що була союзником НАТО і членом СРСР. Радянський Союз вирішив відповісти і відправив на Кубу 40 ракетних носіїв різних класів малої і середнього радіуса дії з дальністю 1100 і 2200 миль. Для підтримки Куби СРСР планував направити підводні човни, бомбардувальники, ракети класу земля-повітря, танки і 40 тисяч військовиків. Операція почалася в липні 1962 року. До жовтня 85 кораблів, призначених для виконання цього завдання, здійснили більше ніж 105 рейсів [13,161].

В кінці літа і на початку осені 1962 року поновили слухи по дивні зміни на Кубі. Американська розвідка доповіла про віхвалання Фідела Кастро про вантажівки, що безперервно щось перевозять. Білий Дім не був певен, що робити [13,162]. У Вашингтоні президенту Кеннеді повідомили, що СРСР встановлює ракети середнього радіуса дії на Кубі, отже радянські ракети середнього радіуса дії були здатні нанести ядерний удар по всьому східному узбережжю США. Під час кризової конференції деякі військові радники попередили, що попередній удар по Кубі знищить всі ракетні бази до того як вони стануть дієздатними, а це може призвести до ядерної війни [10,280].

18 жовтня президент зустрівся з радянським міністром закордонних справ Андрієм Громико. Американський президент не хотів прямо висловлюватися, що план СРСР розкрито, тому він цитував попередні застереження СРСР про те, що встановлення ракет на Кубі Громико дав нові обіцянки хоррової поведінки. Президент запевнив, що США не мають наміру захоплювати Кубу, проте попередив, що наслідки будуть катастрофічними, якщо СРСР порушить обіцянку. Поєрозалне зауваження не справило враження на Громико, який наступного дня доніс у Кремль, що ситуація у Вашингтоні була здовільна [25].

Президент США намагався знайти правильне рішення у скрутній ситуації. Військові керівники об'єднаних штабів пропонували інтенсивне бомбардування після якого можна було б розпочати захоплення острова силою 25 тисяч військових. Після 3 тижнів бомбардування американські

військові могли б вступити на територію Куби. Був інший варіант – бомбардування тільки ракетних установок, але всі розуміли, що СРСР відреагує на будь-який із запропонованих варіантів. Та Кеннеді відмовився від такої ідеї.

Президент Кеннеді виступив на національному телебаченні 22 жовтня 1962 року, щоб поінформувати американський народ про брехню СРСР, побудову ядерних арсеналів на Кубі і про вимогу США забрати ракети з острова. Президент наказав встановити карантин Кубі, уникаючи слова блокада, яке за міжнародними нормами вважалося актом війни. Він скориствовав морською перевагою США для оточення острова і припинення постачання вантажів і суден зі зброєю до Гаїані [7,347].

22 жовтня стратегічне повітряне командування віддало наказ підвищеної тривоги, прийнявши у бойову готовність бомбардувальники Б-52 з ядерною зброєю на борту. Того ж самого дня було повідомлено американським союзникам, а президент виступив з телевізійним зверненням до народу [23]. Його виступ був сумним. Він оголосив, що наказав зупинити близьку до острова на кілька днів, і якщо хоч одна ракета буде запущена проти США, то Америка відповість повною віддачею Радянському Союзу. Тільки СРСР може зараз відвести світ від ядерної прірви [23].

24 жовтня був початком американської блокади острова. В цей же самий день радянські кораблі наблизилися до лінії видимості американських морських суден. На протязі цього дня кілька радянських юробоїли наблизилися, а потім повертали назад від лінії охорони американських суден. Час карантину дав змогу обоим сторонам продовжити обговорення ситуації. З американського боку, посол Адлай Стівенсон провів презентацію в Раді Безпекі ООН, від час якої надав свідчення наявності радянських ракет на острові.

Під час блокади на Кубі продовжували збирати комплекси і готуватися до війни. Такий стан справ змусив президента 26 жовтня ще раз подумати про захоплення острова, проте на кінець дня надійшов лист від Хрущова, який запропонував вихід із ситуації: СРСР забере ракети з Куби, а США ракети з Туреччини [27]. Не встигла адміністрація відповісти, як надійшов другий лист від радянського лідера, який вимагав забрати ракети з Туреччини [28].

В неділю, 28 жовтня, радіо Москви передало, що ракети згорнуть і перевезуть до СРСР, а ядерної війни не буде [6,23].

Оскільки у Туреччині стояли ракети НАТО, то президент змушений був шукати вихід, щоб зберегти обличчя. Кеннеді, як свідчать матеріали, опрацьовані ще в періоду холодної війни, послав свого брата у приватну поїздку для того, щоб той прийняв умови, що були викладені у другому листі радянського лідера [26]. Проте, він погодився на іншу пропозицію Хрущова щодо гарантії територіальної цілісності Куби. США змушені були припинити підтримку антикубинських інстанцій і відмовитися від захоплення Куби силою [10,282].

Хрущов також погодився підписати договір про заборону випробування ядерної зброї. Це стало одним із найважливіших досягнень адміністрації Кеннеді [7,353].

З провалом кубинського гамбіту, СРСР змушений був послабити потужність своїх ядерних ракет. Щодо американського президента, то він змусив СРСР прийняти його умови, додавши комуністам бажання поквитатися.

Прагматизм Кеннеді. Деякі американські аналітики, серед яких і Дуглас Ділдан стверджує, що Кеннеді був досить прагматичним і принциповим політиком [8,143–144]. Згідно з його точкою зору, будь-яку хибну зовнішню політику можна повністю відсутністю досвіду, як сталося при спробі захопити Затоку Кочинос на Кубі. Керівник відділу економічних радників, Уолте Х. Хеллер був відвертим: «Кеннеді був прагматиком. Його промова у Єльському університеті висвітлює його ставлення до політичних проблем» [11,153–154]. Він розумів потребу збалансованого підходу до конфлікту цінностей. Деякі політичні оглядачі пов'язують прагматизм із глибокими відчуттями історії або сильною політичною або релігійною вірою [9,174]. Американські політичні аналітики пояснюють його прагматизм і обережність обмеженнями його виборчого мандату.

Прагматизм Кеннеді був притаманний його прикладі. Його прагматизм також полягає у вмінні читати опір суперникам і відстоювати свою точку зору [16,124]. Але, як зауважує Теодор Соренсен, стриманість Кеннеді була глибокою, якою він виконував свої обов'язки проте водночас, можливо, не забивала його зі страху.

Його найбільшим страхом була думка про те, що він міг бути причинником, який розпочне ядерну війну. Він свідомо вірив, що поширення ядерної зброї було єдиною проблемою 60-х років. Цей факт посилює вірою повсякчасного його політичного на протязі терміну перебування на посаді президента.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в вивченні політичних стереотипів і постанов наступних американських президентів, що відігравали важливу роль у формуванні зовнішньої політики США у подальшому.

Література

1. Вайс Марс. Міжнародні стосунки після 1945 года / Пер. с фр. С.Ф. Болманова. – М.: ОАО Издательский Дом «Горизонт», 2005. – 336 с.
2. Иванян Э.А. История США. – М.: Дрофа, 2006. – 571 с.
3. Есарава-Гашман Е. Игры в солдаты. Политическая психология вмешательства. – М.: Группа компаний «Никола М», 2003. – 336 с.
4. Лебедева М.М. Мировая политика. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 365 с.
5. Рухоминская В.О. Холодная война, азиатский мир. Общественное мнение в США и Европе о СССР / Россия, внешней политике и безопасности Запада. – М.: Академический проект, 2005. – 364 с.
6. *America in revolt during the 1960s and 1970s* / Ed. by Rodney P. Carlisle and J. Geoffrey Golson. – Santa Barbara, California: ABC-CLIO, 2008. – 258 p.
7. Bennett William J. America: the last best hope. – Vol. 2. From a World at War to the Triumph of Freedom 1914–1989. – Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, 2007. – 592 p.
8. Dillon Douglas C. The Kennedy Presidency: The economic Dimension. The Kennedy Presidency / Ed. Kenneth W. Thompson. – Lanham, MD: 1985. – P. 140–150.
9. Freeman Orville. A Cabinet Perspective // The Kennedy Presidency / Ed. Kenneth W. Thompson. – Lanham, MD: Madison Books, 1985. – P. 170–180.
10. Gilbert Martin. A History of the Twentieth Century: Volume Three – 1952–1999. – New York: William Morrow and Company, 1999. – 480 p.

11. Heller Walter H. John F. Kennedy and the Economy // The Kennedy Presidency / Ed. Kenneth W. Thompson. – Lanham, MD: Madison Books, 1985. – P. 150–160.

12. Huggins Trumbull. The Perfect Failure: Kennedy, Eisenhower, and the Bay of Pigs. – New York: W.W. Norton and Company, 1989. – 224 p.

13. Langston Thomas S. The Cold War Presidency: a documentary history. – Washington, D.C.: CQ Press, 2007. – 506 p.

14. Nolting Frederick E. Kennedy, NATO and Southeast Asia // The Kennedy Presidency / Ed. Kenneth W. Thompson. – Lanham, MD: 1985. – P. 22–30.

15. Reeves Richard. President Kennedy: Profile of Power. – New York: Basic Books, 1993. – 798 p.

16. Scorza Jason A. Strong Liberalism: habits of mind for democratic politics. – Medford, Massachusetts: Tufts University Press, 2008. – 270 p.

17. Sorensen, C. Theodore. Kennedy. – New York: Harper and Row, 1965. – 370 p.

18. Thompson, Kenneth W. Traditions and values in politics and diplomacy: theory and practice. – Baton Rouge & London: Louisiana State University Press, 1990. – 300 p.

19. White, Mark. Against the president: dissent and decision-making in the White House: a historical perspective. – Chicago: Ivan R. Dee, 2007. – 323 p.

20. «Defeat Is an Orphan.» President John F. Kennedy's Press Conference at the Bay of Pigs, April 21, 1961 / in Public Papers of the Presidents of the United States: John F. Kennedy, 1961–1963, from the American Presidency Project, University of California, Santa Barbara, www.presidency.ucsb.edu.

21. «More Difficult Than War.» President John F. Kennedy's Speech to the American Society of Newspaper Editors in Washington, D.C., April 27, 1961 / in Public Papers of the Presidents of the United States: John F. Kennedy, 1961–1963, from the American Presidency Project, University of California, Santa Barbara, www.presidency.ucsb.edu.

22. President John F. Kennedy's Commencement Speech at the United States Military Academy at West Point, New York, June 6, 1962 / in Public Papers of the Presidents of the United States: John F. Kennedy, 1961–1963, from the American Presidency Project, University of California, Santa Barbara, www.presidency.ucsb.edu.

23. President John Kennedy informs the Public of Offensive Weapons in Radio and Television Address, October 22, 1962 / in Public Papers of the Presidents of the United States: John F. Kennedy, 1961–1963, from the American Presidency Project, University of California, Santa Barbara, www.presidency.ucsb.edu.

24. «The President's News Conference.» April 12, 1961 in Public Papers of the Presidents of the United States: John F. Kennedy, 1961–1963, from the American Presidency Project, University of California, Santa Barbara, www.presidency.ucsb.edu.

25. «Soviet Foreign Minister Andrei Gromyko assures the Kennedy Administration that the «Situation is Completely Satisfactory.» Telegram to the central Committee of the Soviet Party, October 19, 1962 / Andrei Gromyko, «Telegram from Soviet Foreign Minister A.A. Gromyko to the CC CPSU.» October 19, 1962, from the Cold War International History Project, Woodrow Wilson International Center for Studies, www.cwhip.org.

26. Soviet Ambassador to the United States Anatoly Dobrynin's Briefing Arrangement with Attorney General Robert Kennedy, Cable to the Foreign Ministry, October 27, 1962, Cold War International History Project, Vol. 60 (Spring 1995). – P. 75, 77–80, www.cwhip.org.

27. *Soviet Premier Nikita Khrushchev's First Letter to President John F. Kennedy Offering to Resolve the Cuban Missile Crisis, October 26, 1962, in «Significant Documents declassified under Executive Order 11652.» Department of State Bulletin 69, no. 1795 (November 19, 1973), 640–645.*

28. *Soviet Premier Nikita Khrushchev's Second Letter to President John F. Kennedy on the Cuban Missile Crisis, October 27, 1962, in «Significant Documents declassified under Executive Order 11652.» Department of State Bulletin 69, no. 1795 (November 19, 1973). – P. 640–650.*

Худолій А.А. *Внешняя политика Дж. Кеннеди и противостояние с СССР*
 Были проанализированы особенности формирования внешней политики США под влиянием внешних факторов. Освещены особенности внешних отношений между США, СССР и Кубой, были выявлены и описаны политические взгляды и стереотипы американского президента Дж. Кеннеди, которые повлияли на формирование внешнего курса США.

Ключевые слова: Кубинский кризис, внешние отношения, агрессия, ядерное оружие, стереотипы.

Khudoliy, A.O. *Foreign Policy of J. Kennedy and Confrontation with the USSR*

Peculiarities of foreign relations as well as their formation have been analyzed. Peculiarities of American foreign policy formation under the influence of outer factors have been highlighted. American relations with the USSR and Cuba have been described. Political views of the American President J. Kennedy have been distinguished and described.

Key words: Cuban crisis, foreign relationships, aggression, nuclear weapons, stereotypes.

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Євтух В.Б. Рецензія на кн.: Кальни С.Є. «Єврейська спільнота у політичному процесі на теренах підросійської України (середина XIX – початок XX ст.)». – Полтава: «Довілля – Кн», 2009. – 336 с.

Монографія С.Є. Кальни написана із задумом широкою реальною базою з використанням вітчизняних та зарубіжних публікацій. Спираючись на солідний історіографічний доробок, висни в багатьох випадках необхідні корективи (робиться це обґрунтовано, делікатно) з предметно простежує політику самодержавства щодо євреїв як в умовах українського–єврейського протистояння, так і в умовах їхньої співпраці. В книзі уважно аналізується участь українського єврейства у політичних процесах, країни, що відбувалися на підросійських українських територіях у другій половині XIX – на початку XX століть, країни на мікро- та макрорівнях пропонується власне бачення особливостей тогочасної політичної складних умовах конфліктного середовища.

Привертає увагу серйозністю й оригінальністю підходів історико-фінічний розділ монографії.

С.Є. Кальни узагальнює досвід попередників (російських, польських, українських, ізраїльських, західних), які розробляли різні аспекти проблеми. Автор справедливо зауважує, що переломні моменти у дослідженнях стали 60–ті роки XX ст., коли на зміну «школі Дубнов» поступово почали приходити автори (Г. Ротгер, Р. Пайєс, С. Керн, Зіперштейн, Ш. Файнер, Дж. Клер та ін.), які запропонували критичний погляд на стан єврейства у другій половині XIX – на початку XX століття, а крім того, – запропонували певні методологічно необхідні для подальшого критичного осмислення складної проблеми, пов'язаної із перебуванням єврейства на території Російської імперії. Автор логічно, обґрунтовано виділив кілька етапів та підетапів у історико-наукового вивчення обраної для дослідження теми, сформулював чіткий критерій кожного з періодів, коло малодосліджених або не вивчених аспектів проблеми.

Цікавим видається аналіз подій пов'язаних із життям єврейства в Україні–єврейських погромих 1881–1882 років, коли почали проявлятися тенденції в розвитку політичного процесу, пов'язані із масовою еміграцією та політизацією стану євреїв у Східній Європі. Все це дає можливість зрозуміти особливості і морально–духовну специфіку подальшого розвитку умов для створення держави Ізраїль, впливу східноєвропейських чинників на ці процеси.

Змістовним й інформативно насиченим є підрозділ, присвячений аналізу концептуальних підходів та інструментарно вивчення політичного процесу. С.Є. Кальни справедливо вважає, що проблемовий погляд для дослідника історичного політичного процесу закладається перш за методологію, виділяючи численних підходів ті, які максимально ефективному вивченню складних політичного процесу.